

Vállalkozáselmélet és gyakorlat Doktori Iskola

Minőségbiztosítás

Minőségbiztosítási szabályzat 2

Oktatói-kutatói utánpótlás nevelés 8

C-SWOT analízis 11

Minőségfejlesztési terv 20

Tesztanyagok 22

Miskolc

2014

Vállalkozáselmélet és gyakorlat Doktori Iskola

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI SZABÁLYZAT

A Doktori Iskola minőségbiztosítási rendszere

A Doktori Iskola minőségbiztosítási rendszerének alapját a Miskolci Egyetem Szenátusának 126/2007. sz. határozatával elfogadott minőségbiztosítási kézikönyve képezi. A dokumentum tartalmazza az intézmény küldetésnyilatkozatát, minőségpolitikáját, belső minőségbiztosítási rendszerének típusát, a minőségbiztosítás egyetemi szervezetét, az alkalmazott értékelési modellt és a szervezeti önértékelés működését.

1. Minőségbiztosítási célok

A Tudományági Doktori Tanács a doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosítási elveinek és módszerének meghatározásakor figyelembe veszi a minőségbiztosítási rendszer kialakításának céljait, amelyek a következők:

- Az oktatási/képzési színvonal növelése, magas szinten tartása
- Magas színvonalú, eredményes kutatások végzése
- A működés hatékonyságának növelése,
- Hallgatók, oktatók-kutatók, egyetemi dolgozók, társadalmi szereplők (végzeteket foglalkoztatók, egyetemmel kapcsolatban lévők stb.) megelégedettségének fokozása, az igények kielégítésére való maximális törekvés

Emellett a Doktori Iskola az egyetem minőségbiztosítási rendszerének kialakításakor és működtetésekor figyelembe veendő előírásokat is szem előtt tartja, azaz:

- a mindenkor érvényes Felsőoktatási Törvény előírásait,
- a Magyar Akkreditációs Bizottság állásfoglalásait,
- az Oktatási és Kulturális Minisztériumnak a felsőoktatás minőségbiztosítására vonatkozó útmutatásait,
- az egyetem Küldetésnyilatkozatát,
- a minőségbiztosítási rendszerre vonatkozó nemzetközi ajánlásokat, különös tekintettel a felsőoktatási minőségbiztosítás európai sztenderdjeire és irányelveire (*Bergeni nyilatkozat, 2005.*).

A képzés és kutatás minőségbiztosítási elvei biztosítékot jelentenek a célok magas szintű megvalósítására. A Kar, illetve a Doktori Iskola tehát bázisa a

tudományos kutató képzésnek. Éppen ezért olyan alapelvek érvényesítésére és olyan módszerekre van szükség, amelyek kellő garanciát jelentenek arra, hogy a doktorjelöltek tudományos teljesítménye elérje a tudományáguk vezető nemzetközi műhelyeiben fokozatot szerzők színvonalát.

2. Minőségbiztosítási elvek

A doktori képzéssel és fokozatszerzéssel kapcsolatos minőségbiztosítási elvek a következők:

1. **Minőségközpontúság** - A képzésnek a szakmai tartalmát, illetve mint szolgáltatásnyújtást tekintve a hallgatók és más stakeholderek szakmai és egyéb igényeinek minél magasabb szinten történő kielégítésével kell teljesülnie. Az oktatóknak és hallgatóknak fokozottan emelkedjen az igényük önmagukkal és tudományos munkájukkal szemben. A kiválóságra való törekvés minden tekintetben legyen fő szempont.
2. **Folyamatok dokumentálása** - A doktori képzés folyamatai, a felvételtől a fokozatszerzésig szabályozottak. Minden egyes, a folyamatokat érintő döntési pontról dokumentáció készül, ugyanakkor a doktori képzésben résztvevő oktatók adminisztratív terhelése nem nő emiatt.
3. **A hallgatói tudás- és képességfejlődés mérése** rendszeresen és tervezett módon.
4. **Hallgatói értékelés** - Oktatói, kutatói tevékenységekre, képzésre vonatkozó értékelések.
5. **Oktatói továbbfejlődés mérése:** oktatói és tudományos munkásság magas szinten történő biztosítása érdekében.
6. **Hatékony tudástámogatás** - A Doktori Iskola rendelkezésére álló erőforrások figyelembe vétele mellett el kell érni, hogy a doktori képzésben résztvevő hallgatók az adott témában felkészült oktatók-kutatók támogatásával, vezetésével jól felszerelt kutatóhelyeken végezhesék tanulmányaikat. Az oktatás, kutatás tárgyi, technológiai eszközeit, feltételeit biztosítani szükséges. Mindezt a költséghatékonyság biztosítása mellett kell végezni (költségek folyamatos figyelése, eredmény/ráfordítás elemzése).
7. **Nyilvánosság** - A szakmai és tudományos közvélemény tájékoztatásának megvalósítása, valamint a munkaerő-piaci visszajelzések tervezett és rendszeres elemzése.

8. **Tájékoztatás** - A doktori képzés valamennyi folyamatával (felvételtől a fokozatszerzésig) kapcsolatos információk elérését különböző kommunikációs platformokon biztosítjuk (érintettek levélben való értesítése, ill. a DI honlapjának rendszeres, minden TDT és EDT ülést követő frissítése, a felhívások és értesítések folyamatos megjelenítése)
9. **Benchmarking** - A hasonló profilú doktori iskolákban folyó képzés és az ott tanuló doktoranduszok teljesítményének figyelése.
10. **Visszacsatolás** - A doktori képzésben résztvevők számára visszajelzés biztosítása a tevékenységükről, amely az évente megrendezésre kerülő Doktoranduszok Fóruma, valamint a doktorandusz hallgatók éves értékelésén keresztül valósul meg.
11. **Egyéni felelősség, szellemi tulajdon védelme** – Az egyéni feladat- és felelősségi körök tisztázása a képzés és kutatás terén, valamint a szellemi tulajdon védelmére való törekvés.
12. **Tudományetikai követelmények:** a tudományos kutatás szabadságának, a tudományos közélet tisztaságának védelme.

3. Az önértékelés

Az önértékelés célja, a mindenkori erősségek, gyengeségek feltárása, illetve az előző vizsgálatokhoz képesti változások meghatározása. Vagyis a korábbi minőségfejlesztési terv értékelése és az új adatszerű és tartalmi megalapozása.

Az önértékelésre azért van szükség, hogy többet tudjunk meg önmagunkról (vezetés, munkatársak), folyamatainkról, a hallgatókról, a partnerekről, a társadalomról. A jelenlegi és korábbi eredmények összehasonlításával az innováció, a munkatársi elégedettség fokozható. Lehetővé válik a működés általános jellemzése, valamint az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek feltérképezése.

A Doktori Iskola önértékelési modellje a Kar önértékeléshez használt UNI-EFQM modellnek a doktori képzésre adaptált változata.

4. A Doktori Iskola önértékelésének UNI-EFQM modellje

ADOTTSÁGOK			EREDMÉNYEK	
<p>Vezetés</p> <ul style="list-style-type: none"> – A vezetés értékrendje – A küldetés és az értékrendek meghirdetése, érvényesítése – Belső kommunikáció – Példa mutatás – Konfliktuskezelés – Participáció <p>Struktúra</p>	<p>Munkatársak irányítása, fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kompetencia követelmény – Teljesítmény követelmény – Érdekeltség, motiváció – Teljesítményértékelés <p>Kultúra</p>	<p>Folyamatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Felvétel – Képzés – Kutatás <p>Fokozatszerzés</p>	<p>Munkatársak elégedettsége</p> <ul style="list-style-type: none"> – Belső kommunikáció – Munkával való elégedettség – Megbecsüléssel való elégedettség – Szervezeti kötődés – Érdekvérvényesítés <p>Támogatás</p>	<p>Szervezeti eredmények</p> <p>1. <i>Képzés</i> A fokozatszerzések száma, hallgatói létszámváltozás</p> <p>2. <i>Kutatás</i> Kutatási teljesítmények publikációk, konferenciák</p> <p>3. <i>Gazdálkodás</i> Személyi költségek, dologi költségek, projekt költségek</p> <p>...</p>
	<p>Stratégia</p> <ul style="list-style-type: none"> – Politika, küldetés, célok – Stratégia ismerete – változtatási akciók – Stratégia monitorálása, korrigálása – Hazai/nemzetközi kapcsolatok <p>Befolyásolási övezetek</p>		<p>Hallgatói elégedettség</p> <ul style="list-style-type: none"> – A képzés értékelése – Számonkérés értékelése – Tudományos munkában való lehetőségek értékelése – Doktorjelöltek értékelése – Fokozatot szerettek értékelése <p>Hallgatói tudás- és képességfejlődés mérése</p>	
	<p>Erőforrások, partnerkapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Erőforrások – Kulcskompetenciák – Tudás <p>Kapcsolati rendszerek</p>		<p>Társadalmi hatás</p> <ul style="list-style-type: none"> – Irányító és társszervezetek értékelése – Vállalatok/intézmények értékelése – Környezeti kultúra – Társadalmi szervezetek kapcsolattartása <p>Hátrányos helyzetűek véleménye</p>	

↑ JAVÍTÓ, FEJLESZTŐ AKCIÓK

5. A minőségbiztosítás elemei a doktori képzés és fokozatszerzés folyamatában

1. A képzés meghirdetése
2. Az oktatók és a témavezetők kiválasztása
3. A felvételi vizsga előkészítése
4. A felvételi vizsga lebonyolítása, egyéni felkészüléssel fokozatszerzésre jelentkezők elbírálása
5. A képzési struktúra kialakítása
6. A tantárgyi tematikák és a számonkérés rendjének kidolgozása
7. A PhD hallgatók tantárgyválasztásának irányítása
8. A PhD hallgatók tanulmányi előmenetelének figyelemmel kísérése, nyilvántartási rendszer kialakítása és működtetése
9. Az oktatás hallgatói értékelése, tárgyértékelések
10. A doktorandusz/doktorjelölt és a témavezető kapcsolata
11. A doktorandusz/doktorjelölt és a fogadó tanszék (kutatóhely) kapcsolata
12. Külföldi tanulmányút
13. A doktoranduszok és doktorjelöltek rendszeres beszámoltatása
14. A kutatási témavezető beszámoltatása
15. A disszertáció-tervezet benyújtása és védeése (műhelyvita)
16. A disszertáció benyújtása és védeése
17. A doktori szigorlat előkészítése és lebonyolítása
18. A doktorjelöltek publikációs tevékenységének értékelése
19. A doktori fokozat odaítélése
20. Infrastrukturális feltételek megteremtése
21. A fokozatot szerzettek véleményének felmérése
22. A fokozatot szerzettek nyilvántartása és végzés utáni kapcsolattartás

OKTATÓI-KUTATÓI UTÁNPÓTLÁS NEVELÉS

2013 szeptemberében zárult a két évet átölelő TÁMOP 4.2.2./B-10/1-2010-0008 pályázat, melynek célja az oktatói-kutatói utánpótlás nevelés volt. Az intézményi projekt 499 millió forint költségvetésű volt, ami a Miskolci Egyetem Doktori Iskolái és a TDK szervezet között oszlott meg. Vezetője Böhm József, majd Dobróka Mihály professzor volt, míg a szervezeti egységre eső részt a Doktori Iskola vezetője, Szintay István professzor vezette.

A TÁMOP projekt öt területen erősítette a Doktori Iskola teljesítményét:

- Humán erőforrás fejlesztés
 - o alkalmazotti státusz biztosítása kutatók megtartásához
 - predoktori státusz: 2 fő
 - doktorandusz státusz: 2 fő
 - o PhD hallgatók publikációs támogatása: 6 fő
 - o témavezetők, Doktori Iskola tisztségviselők díjazása: 14 fő
 - o alprojekt adminisztrátor díjazása: 1 fő
 - o 3 db TMP kiadvány idegen nyelvű lektorációjának díjazása: 2 fő
- Konferencia, tanulmányút, rövid kurzus részvétel támogatása
 - o PhD hallgatók, fiatal kutatók konferencia részvételének támogatása: 64 fő
 - o PhD hallgatók, fiatal kutatók tanulmányút részvételének támogatása: 1 fő
 - o PhD hallgatók, fiatal kutatók rövid kurzus részvételének támogatása: 1 fő
 - o témavezetők konferencia részvételének támogatása: 10 fő
 - o témavezetők rövid kurzus részvételének támogatása: 1 fő
- Publikációs lehetőség biztosítása lektorált, idegennyelvű folyóiratban
 - o összesen 27 PhD hallgatói leközölt cikk
- Vendégelőadások a doktori képzés fejlesztésére, tudományos élet népszerűsítésére
 - o külső vendégelőadások: 8 db
 - o "Tudnak valamit" előadás: 1 db
- Infrastruktúra fejlesztés
 - o laptop beszerzés nappali tagozatos PhD hallgatóknak: 16 db
 - o laptop tároló lemezszekrény: 1 db

A doktori képzés színesítése érdekében 8 külső vendégelőadás megszervezésére, valamint a „Tudnak valamit” rendezvénysorozat keretében Bod Péter Ákos előadására került sor az alábbi címekkel és időpontokban. Az előadások kettő kivételével mind angol nyelven zajlottak.

Előadó	Előadás témája	Előadás időpontja
Dominik Heere (Németország)	Introducing SAP A.G. business model	2011. november 03.
Kaszás György	Progresszív gondolkodás gyakorlata	2012. január 26-27.

Dr. Nemeslaki András (NKE)	Theoretical Challenge in E-business	2012. március 30. 2012. április 13.
Dr. Paprika Zita (BCE)	Decision Making	2012. április 20. 2012. április 27.
Dominik Heere (Németország)	Mobilizing The Enterprise Business	2012. május 31.
Vladimir Gazda (Szlovákia)	Experimental Economics - especially the Trust Game	2012. november 27.
Dominik Heere (Németország)	Business Model Generation	2012. november 30.
Bod Péter Ákos (BCE)	Pénzügyi válság után - tanulságok és kilátásaink	2013. február 28.
Atanas Atanasov (Bulgária)	Case studies in International Economics	2013. március 20.

C-SWOT ANALÍZIS

A Doktori Iskola erősségeinek, gyengeségeinek, lehetőségeinek, veszélyeinek és külső korlátainak vizsgálata három lépcsős rendszerben történt:

1. az érintettek előzetes megkérdezése;
2. az előzetes megkérdezés alapján összeállított kérdőív lekérdezése és kielemezése;
3. a kapott eredmények korábbi és tervezett intézkedésekkel, ill. a korábbi C-SWOT-al való összevetése.

1. Előzetes megkérdezés

A Doktori Iskola érintettjeit (jelenlegi oktatóit, témavezetőit, nappali hallgatóit és olyan levelező és egyéni hallgatóit, akik üzleti és kormányzati szervezeteknél töltenek be vezetői, középvezetői pozíciókat) nyitott kérdésekkel kerestük meg 2014 februárjában. Ezek segítségével tudtuk azt felmérni, hogy az érintettek miket tartanak az Iskola fő erősségeinek, vonzerejének, kitörési pontjainak, ill. melyek a legnagyobb hiányosságok és gyengeségek. A feltett kérdések a következők voltak:

- Mire a legbüszkébb, mivel a legelégedettebb a doktori iskolában?
- Mire hivatkozna, ha egy jelentkezőt a Vállalkozáselmélet és gyakorlat Iskola választására kellene rábeszélnie?
- Miben kellene fejlődnie a Doktori Iskolának?
- Melyek azok a megoldások, folyamatok, amelyek szükségtelenül sok energiáját, idejét emésztik fel?
- Milyen változás javítaná a leginkább a doktori iskolával való elégedettségét?
- Milyen változás javítaná a leginkább a doktori iskola teljesítményét?
- Mi nehezíti (nehezítette) meg a leginkább a doktori iskolában végzett munkáját?
- Melyek azok a területek, ahol a hasonló területen működő doktori iskolák sokkal jobban teljesítenek?

2. Tesztelés

Az előzetes megkérdezés alapján egyenként közel egy tucatnyi olyan tényezőt sikerült összegyűjteni, amit az Iskola érintettjei erősségként, lehetőségként, ill. gyengeségként és veszélyként jelöltek meg. Ezek alapján egy-egy hallgatói és oktatói kérdőívet állítottunk össze, aminek az volt a célja, hogy felmérje, az előzetes megkérdezésből kapott eredmények mennyire egyeznek meg az oktatók és a hallgatók véleményével általában. A kérdések zömében 1-5 léptékű Likert skálán kellett a megadott elemeket értékelni, de mindkét kérdőívben akadt 1-2 nyitott kérdés is. Mivel mindkét kérdőív esetében viszonylag magas kitöltési arányt sikerült elérni, a kapott eredmények felhasználhatók a C-SWOT elemzés összeállításához. A felmérés 2014 május-júniusában zajlott.

Az oktatói kérdőív (egy példánya a tesztanyagok közt megtalálható) lekérdezésének általános jellemzői:

- kiküldve a Doktori Iskola 29 aktív tagjának; válasz 18 főtől érkezett (62%);
- a válaszadók közül 7 törzstag, a többiek oktatóként és-vagy témavezetőként vesznek részt a DI munkájában.

A hallgatói kérdőív (egy példánya a tesztanyagok közt megtalálható) lekérdezésének általános jellemzői:

- kiküldve a Doktori Iskola 144 jelenlegi vagy egykori hallgatójának; válasz 66 főtől érkezett (45%);
- a válaszadók közül 32 nappali tagozaton, 31 egyéni tanrend szerinti szervezett képzésben (levelező), 3 pedig szervezett képzésen kívüli egyéni felkészülésben végezte vagy végzi tanulmányait;
- a válaszadók közül 19 jelenleg is hallgatója az Iskolának, 26-an abszolutóriumot szereztek, 20-an pedig már a doktori fokozatot is megszerezték;
- az abszolutóriumot szerzett válaszadók közül 16-an az utóbbi három évben, négyen 3-6 éve, heten pedig több mint 6 éve abszolvtak;
- végül a fokozattal rendelkezők közül kilencen az utóbbi három évben, tízen 3-6 éve, egyvalaki pedig több mint hat éve szerezte a PhD címet a Doktori Iskolában.

Az oktatóktól és hallgatóktól kapott válaszok képezik a C-SWOT elemzés alapját.

Erősségek

Az oktatás színvonalát és minőségét, legalábbis annak egyes elemeit hagyományosan magasra értékelik az Iskola belső érintettjei. A hallgatók 70%-a szerint az oktatók szakmai felkészültsége jó vagy kiváló; 58%-uk szerint jól vagy kiválóan tudják átadni az ismereteket a diákoknak; 65%-uk szerint az óratartási fegyelem jó vagy kiváló; 70%-uk szerint pedig az oktatók rendszeresen elérhetőek és nagyon segítőkészek voltak. A hallgatók ugyancsak elégedettek az elérhető tárgyválasztékkal.

Megállapítható, hogy az Iskola kiválasztásánál elsősorban a helyismeret és a választható kutatási témák, ill. azok alakításának rugalmassága motiválja a hallgatókat. 58%-uk választását teljes mértékben a helyismeret határozta meg, 70%-uk döntésében meghatározót szempont volt az egyetemi viszonyok ismerete. Ez arra utal, hogy a gyökerek, az iskola bejáratott rendszere nagy hatást gyakorol a választásra, ugyanakkor rámutat arra is, hogy a toborzási bázis elsősorban a saját végzettségre szűkül, ami gyengeségként is értékelhető. A kutatási témakínálat tekintetében tapasztalat, hogy a külső, korábbi tanulmányaik alapján az egyetemhez nem köthető hallgatók elsősorban az érdeklődésükkel összhangban álló témahirdetések miatt jelentkeznek az Iskolába. Ráadásul a választ adó hallgatók 83% azt mondta, hogy a téma kiválasztásánál nagy szabadsága volt, és rugalmasan alakíthatta azt (ami azonban ellentmondásban áll az oktatói válaszokkal, akiknek közel 65%-a azt mondta, hogy nagyrészt ő döntött a doktorandusza kutatási témájáról).

Egyetértés van viszont a hallgatók és az oktatók között a fokozatszerzés feltételinek megítélésben. A hallgatók 82%-a elfogadhatónak érzi a fokozatszerzés feltételeit; a publikációs elvárások több mint 83%-uk szerint nem is túl könnyűek és nem is túl nehezek (ugyanakkor 15% úgy nyilatkozott, hogy a publikációs követelmény túl könnyen teljesíthető). Az oktatók 61%-a ugyancsak megfelelő szintűnek tartja mind az abszolutórium, mind pedig a fokozat megszerzésének szakmai követelményeit, ugyanakkor köztük is van 20-30%, akik könnyűnek, vagy túl könnyűnek ítéli a követelményeket.

A hallgatók nagy része megfizethetőnek tartja a DI-ben folyó képzést: 72%-uk szerint a képzés díjai nem jelentettek terhet számukra. Figyelembe véve a régió nehéz anyagi körülményeit, ez mindenképpen előnynek minősül, bár igaz, hogy a hallgatók szerint a tandíj mértéke nem, vagy egyáltalán nem befolyásolta az iskolaválasztási döntésüket.

Kiválónak mondható az egykori és jelenlegi hallgatók megítélése a Miskolcon szerzett doktori fokozatról. 62%-uk teljesen pozitívnak, 85%-uk pedig pozitívnak vagy teljesen pozitívnak tartja a megszerzett fokozat környezetében való szakmai megítélését. Ezzel párhuzamosan a választ adó hallgatók 76%-a jó döntésnek tartja a doktori tanulmányok megkezdését.

Gyengeségek

Akár az oktatói, akár a hallgatói válaszokat nézzük, általános gyengeségként jelenik meg bizonyos képzési, adminisztrációs és kutatási célok pontos definiálásának hiánya, és az ebből fakadó egyenetlenségek. A hallgatók mindössze 43%-a mondta azt, hogy a tárgyak többségénél világosan tisztázottak voltak a képzési célok; 78%-uk szerint csekély vagy közepes számban kellett tisztázatlan képzési célú tárgyakat teljesítenie. Elég megosztottak voltak a válaszok, amikor azt a kérdést kapták a diákok, hogy találtak-e átfedéseket a doktori órák és az alacsonyabb képzési szintek óráinak tartalma között: 48% szerint nem, vagy csak csekély számban fordult ilyen elő; 26% szerint viszont meglehetősen sok ilyen fordult elő. Figyelemre méltó, hogy a hallgatók 47%-a úgy tartja, a képzési struktúra szerint teljesítendő tárgyak egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben segítették a kutatómunkáját. Ugyancsak megosztottak a hallgatók a témavezetéssel kapcsolatos kérdéseknél: 37%-uk ritkának, 48%-uk viszont gyakorinak, rendszeresnek nevezte a témavezetővel való találkozásokat. Ezt részben a különböző képzési formákkal lehet magyarázni, hiszen a képzési forma (nappali vagy levelező/egyéni) és a témavezetés gyakorisága között 6%-os szignifikancia szint mellett közepes-gyenge kapcsolat van: a Pearson korrelációs együttható mértéke 0,233, azaz a nappali hallgatók esetében a témavezetés gyakorisága nagyobb. Hasonló megosztottság figyelhető meg a témavezetőtől kapott segítség megítélésénél (a szakirodalom feltáráshoz, a hipotézisek megfogalmazásához, a módszerek megválasztásához, és a publikációk megírásához,

elhelyezéséhez kapott témavezetői segítséget külön-külön kellett értékelniük). Többen vannak, akik sok vagy nagyon sok segítséget kaptak témavezetőjüktől, de minden kategóriánál van egy 30%-nyi, vagy azt valamennyivel meghaladó arány, akik kevés segítségről számolt be. Ez mindenképpen a témavezetés egyenletlenségére utal.

Az oktatói válaszok néhol megerősítik, néhol árnyalják a célok tisztázatlanságáról és az elvárások egyenletlenségéről beszámoló hallgatói véleményeket. Arra a kérdésre, hogy mennyire egyenletes a követelményszint az oktatott tárgyaknál, 1-1 válaszadó akadt, aki egyáltalán nem, vagy teljes mértékben választ adott, 36% szerint inkább egyenletes a követelményszint, 21% szerint pedig inkább nem. Az óratartási fegyelmet, a tematikák kidolgozottságát az oktatók több mint fele jónak tartja, kiváló minősítés viszont nem született, amiből az következik, hogy majdnem ennyien vannak, akik csak átlagosra, vagy annál gyengébbre értékelték ezeket a szempontokat. Az oktatási struktúrában és követelményekben rejlő gyengeségeket tehát az oktatói válaszok is megerősíteni látszanak. A témavezetők saját témavezetésüket viszont lényegesen jobbra értékelték, mint amire a hallgatói válaszok utalnak: valamennyi válaszadó úgy tartott, hogy sok vagy nagyon sok segítséget tud nyújtani mind a szakirodalom, mind pedig a vizsgálati módszerek kiválasztásánál, valamint a publikációk megírásánál.

Gyengeségként jelenik meg a hallgatói és oktatói válaszokban is a kutatómunkához, külföldi tanulmányutakhoz nyújtott anyagi támogatás hiánya. A hallgatók 45%-a semmilyen, további 17%-a kevés anyagi támogatást kapott a publikációs megjelentetéséhez; 70%-uk egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben tudott külföldi részképzésbe bekapcsolódni. Az oktatók 78%-a szintén azt állította, hogy kevés anyagi támogatást kapott a publikációs tevékenységéhez, a külföldi szakmai utak elérhetőségénél viszont rendkívül nagy a szórás az oktatói válaszokban.

Megosztottság tapasztalható a kutatómunka kari infrastrukturális feltételeinek értékelésében. A hallgatók 24%-a szerint a kutatási téma szakirodalmá elérhető a kari könyvtárakban, 32%-uknak segítséget nyújtottak a Karon elérhető adatbázisok és szoftverek. 43% szerint viszont a szakirodalom nem, vagy alig érhető el, és hasonló arányban vannak azok, akiknek kevés, vagy semmilyen segítséget nem nyújtottak a Kari adatbázisok, szoftverek. Az oktatók ennél valamennyivel jobbra értékelik a helyzetet.

<p>Erősségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Felkészült és segítőkész oktatók - Széleskörű tantárgyválaszték - Gyökerek, nagy múlt, hagyományok, bejáratott rendszer - Helyismeret, egyetemi hagyományok, oktatók és hallgatók közötti közvetlen kapcsolat - Kedvező képzési költségek - Reális tanulmányi és publikációs követelmények - Változatos kutatási témalehetőségek - A fokozat pozitív megítélése a környezetben 	<p>Gyengeségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Célok, küszöbértékek definiálása, ezekre épülő szabályrendszer kiépítése, folyamatok szabályozottsága nem megfelelő (tárgyhirdetésben, témavezetésben, doktori folyamatban – a hallgató előrehaladásának nyomon követése, elvárások számonkérése) - Egyes tananyagok nem aktualizáltak, a tárgyak célkitűzése nem tisztázott (BSc és MSc tananyagokkal való átfedések) - Képzési célok tisztázatlansága - Egyetlen követelményszint (óratartás színvonala, kényszerbeadványok – visszajelzés hiánya) - Korlátozott számú angol nyelvű kurzus - Nem megfelelő témavezetői támogatás (széles témaválaszték mögött nem minden esetben áll megfelelő szakmai háttér) - Doktori Iskola arculata, marketing tevékenység (potenciális hallgatók, megrendelők, partnerek) - Nemzetközi mobilitás (hosszabb ideig tartó tanulmányutak) és a szakmai munka anyagi támogatásának hiánya
<p>Lehetőségek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kutatómunkát közvetlenül segítő tárgyválaszték bővítése (elmélettörténeti alapok, kvantitatív módszertani alapok, társadalomtudományi megismerési módszerek) - A tárgyhirdetés és a témahirdetés szabályainak egyértelmű definiálása - Új, külső oktatók bevonása (frissen fokozatot szerettek, más doktori iskolák oktatói, kutatók, szakma képviselői) - Kutatási tématerületek közötti kapcsolatok feltárása és kiaknázása - Angol nyelvű képzési vonal felépítése, anyanyelvű oktatók bevonása - Oktatók és hallgatók teljesítményének mérése, a legjobbak kiemelése és díjazása külső források bevonásával - Ipari kapcsolatok kiépítése és felhasználása (kutatási alapként szolgálhatna) - Nemzetközi szakmai hálózatokba való bekapcsolódás - Publikációs aktivitást segítő finanszírozási lehetőségek biztosítása - Kutatók és publikációk láthatóságának központi, adminisztratív támogatása (a nemzetközi adatbázisok feltöltése) 	<p>Veszélyek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kapcsolatrendszer és szakmai presztízs leépülése (publikációs aktivitás elhalványulása, kapcsolatok leépülése) - Beszűkülő vonzaskörzet - Fiatal, fokozatot szerzett kutatók elvesztése a versenyszféra vonzása miatt - Világos kutatói pálya országos felvázolásának hiánya (nem vonzó a tehetséges végzős diákok számára) - Infrastrukturális helyzet romlása (az elhúzódó felújítások miatt)
<p>Korlátok</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pénzügyi és finanszírozása lehetőségek romlása az elvonások miatt - Romló gazdasági helyzet a régióban - Kutatói és tudományos munka társadalmi és gazdasági elértéktelenedése - Felsőoktatási intézmények túlburjánzása - A mesterképzés presztízsének csökkenése, a PhD hallgatói utánpótlás visszaesése 	

Lehetőségek

A feltárt gyengeségekre reagálva a DI vezetése és a Tudományági Doktori Tanács számos változtatás mellett kötelezte el magát, amelyek már a 2014/15-ös tanévtől éreztetik hatásukat. Új képzési struktúrát fogadtunk el, ami úgy csökkenti a kötelezően teljesítendő tárgyak számát, hogy közben az elméleti és módszertani kurzusok száma változatlan marad, a tudományági és tématerületi tárgyak számának emelésével pedig biztosítható, hogy a kutatási témához jobban illeszkedő ismereteket kapjanak a hallgatók. A képzésbe bekerülő tárgyak tematikáját a TDT újra átvizsgálja, figyelve arra, hogy az világos képzési célokat fogalmazzon meg, és más képzési szintek tananyagával ne legyen átfedés. Az új képzési terv azt is lehetővé teszi, hogy a kötelezően teljesítendő tárgyak felett a további krediteket publikációval szerezzék meg a hallgatók, ami a publikációs intenzitás erősödéséhez vezethet; azzal, hogy a 36 publikációs kreditet a képzés három éve alatt kell elérniük a hallgatóknak, az abszolutorium publikációs követelményei kis mértékben szigorodnak.

Mivel a korábbi években a külföldi érdeklődők jelentős részét – a teljes képzés angol nyelven való meghirdetésének hiánya miatt – el kellett utasítani, most egy teljes, angol nyelvű képzési vonalat alakítottunk ki, ami összhangban áll a magyar nyelvű képzéssel. A külföldi hallgatók számának emelése mind a Kar, mind az Iskola jövője szempontjából kulcsfontosságú jelentőségű.

A témavezetés ellenőrzésében és szabályozásában szintén előrelépés történt. A meghirdetendő témákat minden évben áttekinti a TDT, és a témahirdetőtől elvárja, hogy az adott témában a doktori fokozat megszerzéséhez szükséges elvárásokat meghaladó legyen a publikációs tevékenysége az elmúlt öt év teljesítménye alapján. A TDT ugyancsak évente vizsgálja a doktoranduszok témavezetésének részleteit, amivel mérni lehet a témavezetés gyakoriságát és minőségét.

A DI a Karral együttműködésben nyomon követi és méri tagjainak tudományos és szakmai teljesítményét. A teljesítménymérésre épülő ösztönzési rendszer kidolgozása egy olyan lehetőség, ami hozzájárulhat az Iskola szakmai és tudományos presztízsének erősítéséhez. A megkérdezett oktatók 77%-a úgy gondolta, hogy a tudományos teljesítmény mérése részben vagy teljes mértékben segítheti a minőség javítását. Hasonló hatás várható a tudományos eredmények láthatóságának javításától, amire a modern számítógépes adatbázisok kínálnak lehetőséget, és amit a DI és a Kar központilag menedzselt feltöltéssel tud támogatni.

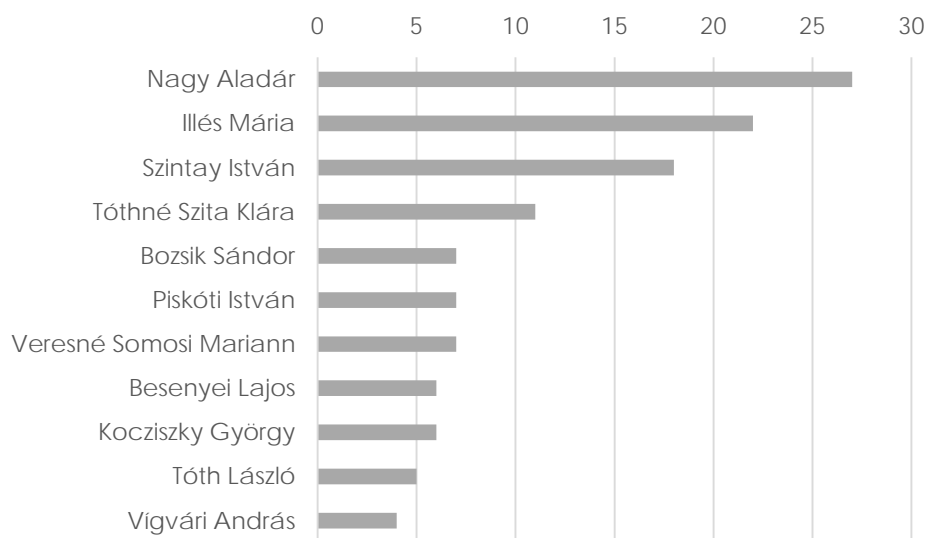
A hallgatói kérdőívből világosan kiderül, hogy a fiataloknak jelentős motiváló erő a DI munkájába való bekapcsolódás. A fokozatot szerzett válaszadók 76%-a szívesen venne részt a DI tagjaként az Iskola kutatási-oktatási munkájában. Az ő bevonásuk lehetőséget

jelent a DI számára, ugyanakkor a bővítés nem feltétlenül találkozik az oktatók többségének akaratával: 55%-uk egyáltalán nem, vagy nem tartja fontosnak a frissen végzetek témavezetésbe való bevonását.

Veszélyek

A hagyományosan jónak értékelt oktatói gárda, ill. annak megújulásában rejlő lehetőségek mellett megemlítendő, hogy a régi oktatók visszavonulása veszélyeket is hordoz magában, amennyiben a kilépők megfelelő szintű pótlását nem sikerül megoldani. A hallgatókhoz intézett egyik nyitott kérdés azokra az oktatókra kérdezett rá, akik a legnagyobb hatással voltak a szakmai elhivatottságuk erősödésére. Amint az 1. ábrán is látható, a megnevezettek egy jelentős része 2014-től (vagy már korábbtól) nem vesz részt az Iskola munkájában.

1. ábra: A leggyakrabban megemlített nevek, akik hozzájárultak a hallgatók szakmai elhivatottságának növeléséhez

Nagy veszélyt jelent a DI vonzáskörzetének beszűkülése, mely jelenséget a felmérés visszaigazolta. Ugyancsak veszély a frissen végzetek elvándorlása, amennyiben az Egyetem, a Kar és az Iskola nem tud számunkra megfelelő lehetőségeket kínálni. Miközben a hallgatók 76%-a jó döntésnek tartotta a doktori képzés elkezdését, mindössze 50%-uk mondta azt, hogy vonzó számukra az Egyetemen eltöltendő kutatói pálya. Az oktatók még ennél is borúlátóbbak a kutatói pálya megítélésében: egyetlen 4-es vagy 5-ös osztályzatot sem adtak arra a kérdésre, hogy mennyire lehet vonzó egy kezdő doktorandusz számára az egyetemi kutatói pálya. A végzetek 76%-ában erős a motiváció arra, hogy a DI tagjává váljon, a minőségi elvárások, ill. a tapasztalt tagok preferenciái viszont ezt nem feltétlenül támogatják. Összességében a régi oktatók

kiöregedése, és a fiatal tehetséges oktatók megtartásának nehézségei kettős nyomást, és egyben nagy veszélyt jelentenek a DI számára.

Elkerülendő, hogy a világosan definiált szabályok, küszöbértékek és kritériumok helyett a szokásjog alapján képezzék a döntések alapját. A DI szabályzatainak frissítése és korszerűsítése ezt hivatott biztosítani. Végül nagy veszélyt jelent az Iskola, és annak tagjai, különösen törzstagjai kapcsolatrendszerének, szakmai presztízsének és külső megítélésnek csökkenése. Ezt az oktatók 39%-a értékelte jóra, és mindössze egyikük kiválóra.

Korlátok

A DI munkájában általános korlátot jelent a finanszírozási feltételek folyamatos romlása, és speciális nehézség az Észak-Magyarországi régió, az Iskola fő vonzáskörzetének nehéz gazdasági helyzete, az országos átlag alatti jövedelmi körülményei. Gyakori igényként jelenik meg, hogy bizonyos kurzusokat más doktori iskolákban, esetleg külföldi intézményekben teljesítsenek, teljesíthessenek a hallgatók, ezeknek a feltételi viszont leszabályozatlanok és megoldatlanok. Az is megfigyelhető, hogy a mesterképzés egyre kisebb vonzerőt gyakorol a tehetséges diákokra, aminek viszont direkt következménye a doktori képzés bemeneti oldalának gyengülése. A mesterképzés problémái, valamint a kutatói pálya anyagi megbecsülésének csökkenése erős bemeneti korlátot szabnak a doktori iskoláknak.

3. Változások a korábbiakhoz képest

A korábbi felmérésekben és elemzésekben kimutatott gyengeségekhez képest az alábbi területeken sikerült előrelépést elérni:

- Bár korábban problémásnak ítélték meg a DI szabályrendszerének áttekinthetőségét, a honlap fejlesztése, a működés átláthatóságának fokozása, a TDT munkatervének elfogadása, a szabályzatok letölthetővé tétele segítették a helyzet javítását. A hallgatók mindössze 18%-a állította azt, hogy a DI szabályai egyáltalán nem, vagy csak nehezen voltak megismerhetők. Ezzel a 2009-ben kitűzött minőségfejlesztési terv átláthatóság fokozására vonatkozó részeit is sikerült teljesíteni.
- Ugyancsak az átláthatóság javítását eredményezte a doktori képzés és a védés egyes lépéseinek leszabályozása, így a publikációs szabályzat és a doktori disszertáció készítési szabályzat elfogadása, a téma- és tárgy hirdetés szabályainak, a doktorandusz beszámoló összetételének megállapítása.
- Folyamatosan igény volt az idegen nyelven meghirdetett tárgyak számának növelése. Ezt sikerült elérni, sőt, 2014-től a teljes képzés angol nyelven teljesíthetővé válik.
- Az új képzési terv megoldást kínál a tantárgyak képzési céljával, valamint a tantárgyak tartalma és a kutatási témák közötti eltéréssel kapcsolatos problémákra.
- A doktoranduszok publikációs aktivitásának fokozása érdekében 2014-ben Kari alapot hoztunk létre, amely hallgatónként évi egy színvonalas tudományos közlemény megjelenését támogatja.

MINŐSÉGFEJLESZTÉSI TERV

Az érintettek megkérdezése, a Doktori Iskolák rangsorainak tapasztalatai és a C-SWOT elemzés alapján a minőségfejlesztési terv az alábbi pontokban fogalmazható meg:

	Tevékenység	Kitűzött határidő
1	Doktori képzésben résztvevő oktatók hallgatói értékelésének rendszeres végrehajtása	folyamatos
2	Közbülső motivációs értékelések rendszeres elvégzése	folyamatos
3	Doktori iskola munkatervének és naptárának közzététele az egész tanévre vonatkozóan	minden év szeptember 30.
4	A Tudományági Doktori Tanács jegyzőkönyvek közzétételének folyamatos biztosítása	folyamatos
5	Konferenciákon, szakmai rendezvényeken való részvétel folyamatos biztosítása	folyamatos
6	Konferencia felhívások, publikációs lehetőség DI honlapján való megjelenítése	folyamatos
7	A lemorzsolódás csökkentése, a fokozatszerzés egyes lépéséhez eljutó doktoranduszok arányának javítása	folyamatos
8	Az angol nyelvű képzés felfuttatása, a Karral koordinált beiskolázás fokozása	2015. januártól folyamatosan
9	Részvétel az EDAMBA munkájában	folyamatos
10	A Doktori Iskola törzstagjai impaktfaktorának emelése publikációs támogatások révén	2015. január 1-jétől folyamatosan
11	Legalább két, MTA doktora címmel rendelkező törzstag biztosítása	2015. végéig
12	Adatbázis hozzáférést is biztosító PhD kutatószoba kialakítása a Kari könyvtár keretein belül	az A4 épület felújítását követően

A minőségfejlesztési terv indikátorai

- Tanévenként legalább 2 doktori tárgy kérdőíves értékelése. Értékelni olyan tárgyakat lehet, amelyeket legalább 10 doktorandusz hallgató vett fel a Neptun rendszerben az adott tanévben.
- A 2015/16-ös tanévben legalább 12 sikeres abszolutórium, 6 műhelyvita és 4 nyilvános védés.
- A doktoranduszok idegen nyelvű publikációinak száma érje el a 1,5/aktív doktorandusz/tanév átlagos számot.
- Az új képzési terv szerint beiratkozott hallgatók legalább kétharmada szerezzen abszolutóriumot a beiratkozástól számított négy éven belül.
- Az új képzési terv szerint beiratkozott hallgatók átlagos fokozatszerzési ideje ne haladja meg a hat évet.
- A 2015/16-os tanévben legalább 5, a DI tagjai által jegyzett impaktfaktoros publikáció.

TESZTANYAGOK

Végzett hallgatók értékelése (végzés után 1, 3 és 5 évvel)

Tárgyértékelés

Hallgatói felmérés

Oktatói felmérés

Végzett hallgatók értékelése (végzés után 1, 3 és 5 évvel)

Tárgyértékelés

Hallgatói felmérés

Oktatói felmérés